

AINEKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA VASKIPUHALTIMET

Porvoon kaupungin sivistyslautakunta 12.3.2019

Päivitetty 1.8.2023

VASKIPUHALTIMET

- Käyrätorvi
- Trumpetti
- Pasuuna
- Alttotorvi
- Baritonitorvi
- Tuuba

Tässä aineopetussuunnitelmassa esitellään tavoitteet ja suunnitelmat myös **rytmimusiikkiin** erikoistuvien vaskipuhallinopintojen osalta.

Sisällys

Vaskipuhallinten valmennusopetus

- Tavoitteet
- Sisältö

Vaskipuhallinten perusopinnot

- Yleiset tavoitteet kaikille tasoille
- Perustaso 1
- Perustaso 2
- Perustaso 3

Vaskipuhallinten syventävät opinnot

VASKIPUHALLINTEN VALMENNUSOPETUS

Tavoitteet

Valmentavaa vaskipuhallinopetusta annetaan pienissä taskutrumpetti-, alttotorvi-, lasten käyrätorvi- ja lasten pasuunaryhmissä sekä lyhyillä yksilötunneilla.

- Tutustutaan puhallinsoiton perusteisiin: puhaltaminen, hengitys, äänenmuodostus, kielitys ja sormitukset
- Tutustutaan monipuolisesti eri puhallinsoittimiin kuuntelemalla ja mahdollisuuksien mukaan kokeilemalla
- Tutustutaan soiton, laulun ja leikin avulla musiikin hahmotusaineiden alkeisiin
- Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja oman musiikin tekemiseen
- Annetaan oppilaalle valmiudet soitonopintoihin puhallinsoittimessa
- Oppilas saa kokemusta yhteissoitosta
- Pyritään luomaan turvallinen oppimisympäristö ja annetaan lapsille aikaa tutustua harrastukseen, opettajaan ja ryhmään
- Myös huoltajat tutustuvat soittoharrastukseen ja oppivat ottamaan vastuuta kotiharjoittelusta

Sisältö

- Tuttuja lauluja
- Tutustumista eri musiikkikulttuureihin soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla
- Soitetaan yksin ja ryhmässä
- Oppilas saa kokemusta esiintymistilanteista
- Opetellaan kotiharjoittelua
- Oppilas tutustutetaan musiikin hahmotusaineiden alkeisiin
- Oppilaalle opetetaan pienimuotoista improvisointia ja sävellystä, leikitään sävelillä ja sävyillä oman instrumentin kanssa

VASKIPUHALLINTEN PERUSOPINNOT

YLEISET TAVOITTEET VASKIPUHALLINTEN PERUSOPINNOISSA JA SYVENTÄVISSÄ OPINNOISSA:

- Löydetään luonteva soittotapa ja tutustutaan ääneen ilmiönä
- Opitaan soittimen äänenmuodostusta, artikulointia ja hengitystekniikkaa
- Saadaan valmiuksia fraseeraukseen sekä taiteellisiin ja teknisiin perustaitoihin
- Opitaan lukemaan nuotteja ja hahmottamaan musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia
- Sormitekniikan kehitys etenee mm. harjoittelemalla asteikkoja ja sointukulkuja

- Opitaan harjoittelemaan säännöllisesti, monipuolisesti ja itsenäisesti
- Opitaan kuuntelemaan omaa soittoa ja sävelpuhtautta, taso tasolta pyritään tarkempaan sävelpuhtauteen
- Opitaan tuomaan esiin kappaleen luonnetta ja tunnelmaa
- Taso tasolta pyritään vivahteikkaampaan soittoon
- Opitaan soittamaan ulkoa ja korvakuulolta sekä säveltämään ja improvisoimaan omista lähtökohdista käsin
- Tavoitteena on jokaisella tasolla moitteeton pulssin hallinta sekä tason mukainen rytmin käsittely
- Opitaan käyttämään metronomia ja taustanauhoja harjoittelussa
- Soitetaan riittävästi ohjelmistoa; noin kolminkertainen määrä kunkin tason suoritukseen nähden
- Totutaan esiintymään
- Soitetaan yhdessä muitten kanssa (lähtökohtaisesti orkesterissa) ja opitaan yhdessä musisoidessa kuuntelemaan muita sekä toimimaan ryhmässä
- Totutaan kuuntelemaan musiikkia laaja-alaisesti sekä konserteissa että tallenteilta
- Opitaan pitämään hyvää huolta soittimesta
- Opitaan suojaamaan kuuloa ja ymmärtämään hyvän soittoasennon merkitys jaksamiselle

PERUSTASO 1

Tavoitteet

Ensimmäisellä perustasolla tavoitteena on oppia soiton ja nuotinluvun perusteita. Kappaleet ovat vielä melko lyhyitä. Opitaan hengitys- ja puhallustekniikan perusteet. Improvisaatio ja säveltäminen ovat lähinnä sävelillä leikkimistä ja omien, pienten laulujen tekemistä.

On tarkoitus, että kappaleita opitaan soittamaan sekä nuoteista, korvakuulolta että ulkoa. Opetellaan myös kuuntelemaan ja korjaamaan sävelpuhtautta.

Tällä tasolla kotiharjoittelu on useimmiten myös huoltajan vastuulla ja tavoitteena onkin, että oppilas ja huoltaja löytävät heille sopivan tavan pieneen, säännöllisenä toistuvaan harjoitteluhetkeen.

Kuulosta ja fyysisestä jaksamisesta huolehtiminen otetaan esille jo nyt.

On tarkoitus, että oppilas oppii alusta lähtien pitämään soittimensa kunnossa ja puhtaana ja oppii tunnistamaan mahdollisen huollon tarpeen.

Sisältö

- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen. Asteikkoja soitetaan yhden oktaavin alueelta.

- Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Helppoja säestyksellisiä kappaleita ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri tyylejä ja tyylikausia sekä ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Opetellaan oppimaan kappaleita nuottikuvasta (prima vista).
- Yhteismusisointia.
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia
- BARITONITORVI: tutustutaan f-avaimelta soittamiseen

Tasosuoritus

- Tekninen osuus:
  - Kaksi erityylistä etydiä tai etydinomaista kappaletta.
  - Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan. Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsevat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.
  - KÄYRÄTORVI: vapaaehtoinen transponointietydi in Es, ALTTOTORVI: vapaaehtoinen transponointitehtävä in F
  - Helppo omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.
  - Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.
- Taiteellinen osuus:
  - Kaksi mielellään erityylistä kappaletta
  - Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja.
- Osa ohjelmasta ja asteikot esitetään ulkoa.
- Ohjelma voi sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

PERUSTASO 2

Tavoitteet

Toisella perustasolla tavoitteena on kiinnittää huomiota äänenlaatuun ja artikulointiin hengitys- ja kielitystekniikkaa kehittämällä. Kappaleet pitenevät ja sisältävät aiempaa enemmän tunnelmia ja sävyjä sekä uusia teknisiä asioita kuten erilaisia artikulaatiotapoja ja nyansointia. Oppilas tutustuu kolmimuunteisuuteen. Oppilasta rohkaistaan improvisoimaan jo useammilla sävelillä ja jatkamaan omien laulujen tai sävelmien tekemistä.

On tarkoitus, että oppilaan oma vastuu kotiharjoittelusta lisääntyy ja tunneilla opetellaan tarkoituksenmukaisia harjoittelun tapoja. Oppilas saa myös lisää

valmiuksia ulkoa soittamiseen ja sen harjoitteluun. Tavoitteisiin kuuluu myös kuulon suojelemisen ja hyvän soittoasennon merkityksen ymmärtäminen.

Pyritään siihen, että oppilas osaa jo pitää hyvää huolta soittimestaan.

Sisältö

- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen, joita ei ole aiemmin tentitty. Asteikkoja soitetaan yhden oktaavin alueelta.
- Kromaattinen asteikko yhden oktaavin alueelta
- Kaksi blues-asteikkoa
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Säestyksellisiä teoksia ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri aikakausia, tyyliä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Opetellaan oppimaan kappaleita nuottikuvasta (prima vista).
- Yhteismusisointia.
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia
- KÄYRÄTORVI: transponointia in Es, C ja B
- BARITONITORVI: soitetaan g-avaimelta in B ja f-avaimelta in C
- PASUUNA: tutustutaan tenoriavaimen käyttöön

Tasosuoritus

- Tekninen osuus:
- Kaksi etydiä tai etydinomaista kappaletta. KÄYRÄTORVI: Yksi etydi tai etydinomainen teos sekä yksi tai kaksi erityylistä etydiä, joilla transponoidaan in C ja B sekä in Es ellei sitä ole tehty pt1:ssä. ALTTOTORVI: Yksi etydi tai etydinomainen teos sekä yksi tai kaksi erityylistä etydiä, joilla transponoidaan in F. Jos jokin transponoinneista on suoritettu aiemmassa tasosuorituksessa, sitä ei enää tarvitse suorittaa tässä.
- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan. Kromaattinen asteikko. Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsevat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.
- Omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.
- Taiteellinen osuus:
- Kolme mielellään erityylistä kappaletta. Kaksi sävellystä voi korvata esim. sonaatin nopealla ja hitaalla osalla.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja.
- Osa ohjelmasta ja asteikot esitetään ulkoa.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.

- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

PERUSTASO 3

Tavoitteet

Kolmostasolla fraasien muotoilua tarkennetaan, ja artikulointia hiotaan. Tavoitteena on että oppilas pystyy hallitsemaan monipuolisemmin hengitystekniikkaansa.

Tavoitteena on, että oppilas pystyy harjoittelemaan aiempaa itsenäisemmin. Hän kykenee myös hahmottamaan aikaisempaa laajemmin musiikin elementtejä ja rakenteita sekä säveltämään ja improvisoimaan omista lähtökohdistaan käsin.

Kolmostasolla oppilas kuuntelee musiikkia laaja-alaisesti sekä tallenteina että live-esityksinä ja osaa etsiä tietoa ja tallenteita soittamastaan ohjelmistosta. Hän opettelee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia tyylinmukaisella tavalla. Hän osaa myös ottaa vastuuta soittimensa kunnosta ja ymmärtää laadukkaan ja huolletun soittimen merkityksen.

Sisältö

- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen, joita ei ole aiemmin tentitty. Asteikkoja soitetään yhden oktaavin alueelta.
- Kromaattinen asteikko yhden oktaavin alueelta
- RYTMIMUSIIKKI: soitetään lisäksi nelisointuja
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Säestyksellisiä teoksia ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Opetellaan oppimaan kappaleita nuottikuvasta (prima vista).
- Yhteismusisointia.
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.
- ALTTOTORVI: transponointia in C ja F, KÄYRÄTORVI: tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia transponointietydejä in E ja D. Opetellaan tukkeamistekniikan perusteet.
- KÄYRÄTORVI: tutustutaan f-avaimelta soittamiseen
- PASUUNA: tutustutaan altoavaimelta soittamiseen
- BARITONITORVI: transponoidaan g-avaimelta in B ja C sekä f-avaimelta in C

Tasosuoritus

- Tekninen osuus:
- Kaksi etydiä tai etydinomaista teosta.
- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkaa murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan. Kromaattinen asteikko. Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsevat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.
- Omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.

Lisäksi:

- TRUMPETTI: Kaksi transponoitavaa etydiä, jotka vastaavat vaikeustasoltaan perustaso 2:n ohjelmistoa. Toinen transponoidaan in A ja toinen in C.
- KÄYRÄTORVI: Kaksi transponoitavaa etydiä, jotka vastaavat tasoltaan perustaso 2:n ohjelmistoa. Toinen transponoidaan in E ja toinen in D.
- ALTTOTORVI: Kaksi transponoitavaa etydiä, jotka vastaavat vaikeustasoltaan perustaso 2:n ohjelmistoa. Toinen transponoidaan in F ja toinen in C.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.

- Taiteellinen osuus:
- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin, joka sisältää mielellään erityyppisiä sävellyksiä (4 kpl) eri aikakausilta tai yhden laajamuotoisen ja yhden pienimuotoisen sävellyksen. RYTMIMUSIIKKI: Jokaisessa kappaleessa on soolo-osuus, jossa käytetään myös nelisointuja.
- On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää aikamme musiikkia.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja

- Osa ohjelmasta ja asteikot soitetaan ulkoa
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

VASKIPUHALLINTEN SYVENTÄVÄT OPINNOT

Tavoitteet

Syventävien opintojen aikana on tarkoitus kehittää soittimen hallintaa ja musiikillista ilmaisua edelleen ja etsiä nuoren soittajan kanssa hänelle sopivaa tapaa pitää musiikki osana elämäänsä. Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja eväitä elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Pyritään siihen, että hän löytää omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

Tällä tasolla totutaan valmistamaan ja esittämään aiempaa suurempia kokonaisuuksia. Soitettavat kappaleet ovat entistä pidempiä ja vaativampia ja niitä opetellaan valmistamaan itsenäisesti, jotta myös myöhemmin elämässä musiikin opiskelu tai omatoiminen harrastaminen on luontevaa. Laajennetaan musiikin tyyllilajien tuntemusta ja tutustutaan myös nykymusiikin nuotinkirjoitustapoihin.

Sisältö

- Duuri- ja molliasteikot, murtokolmisoinnut ja dominanttiseptimisoinnut. Asteikkoja soitetaan yhden oktaavin alueelta, paitsi käyrätorvella kahden oktaavin alueelta.
- Kromaattinen asteikko kahden oktaavin alueelta
- RYTMIMUSIIKKI: Edellä mainittujen lisäksi moodit sekä duurin ja mollin nelisoinnut
- Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Säestyksellisiä teoksia ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Prima vista –soittoa.
- Yhteismusisointia erilaisissa kokoonpanoissa.
- TRUMPETTI: transpontoititehtäviä in A, C, D, F ja Es. ALTTOTORVI: transpontoititehtäviä in C ja F. KÄYRÄTORVI: transpontoititehtäviä kaikille alaspäisille sävellajeille in E, Es, D, Des, C, H, B, A ja As sekä ylöspäin in G
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transpontoitintia
- Tutustumista oman soitinperheen muihin soittimiin: PASUUNA alttopasuunaan ja bassopasuunaan, TRUMPETTI flyygelitorveen ja B-kornettiin.

Lopputyö

- Laajan oppimäärän lopputyö voi poiketa huomattavastikin tässä esitetystä mallista. Lopputyön suunnitelman vahvistaa aineryhmä noin vuosi ennen aiottua suoritusta.
- Tekninen osuus:
  - Kaksi etydiä tai etydinomaista kappaletta.
  - Duuri- ja molliasteikot murtokolmisointuineen ja dominanttiseptimisointuineen lautakunnan valinnan mukaan. RYTMIMUSIIKKI: duuri- ja molliasteikot sekä harjoiteltuja nelisointuja.
  - Omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta. TRUMPETTI: omaksumistehtävä in C
- Lisäksi:
  - TRUMPETTI: transpontoitinäytteitä in A, C, D ja F lautakunnan valinnan

mukaan.

- KÄYRÄTORVI: transponointitehtäviä kaikille alaspäisille sävellajeille in E, Es, D, Des, C, H, B, A ja As sekä ylöspäin in G
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.

- Taiteellinen osuus:
- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin, joka sisältää erityyylisiä sävellyksiä eri aikakausilta. Konsertti voi muodostua yhdestä laajamuotoisesta, yhdestä pienimuotoisesta sävellyksestä ja yhdestä sooloteoksesta tai vastaavasta kokonaisuudesta. On suositeltavaa, että suoritus sisältää aikamme musiikkia.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja.

- Osa ohjelmasta ja asteikot soitetaan ulkoa.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.
- Ohjelma pyritään rakentamaan sellaiseksi, että se tuo monipuolisesti esiin oppilaan persoonallisia piirteitä.